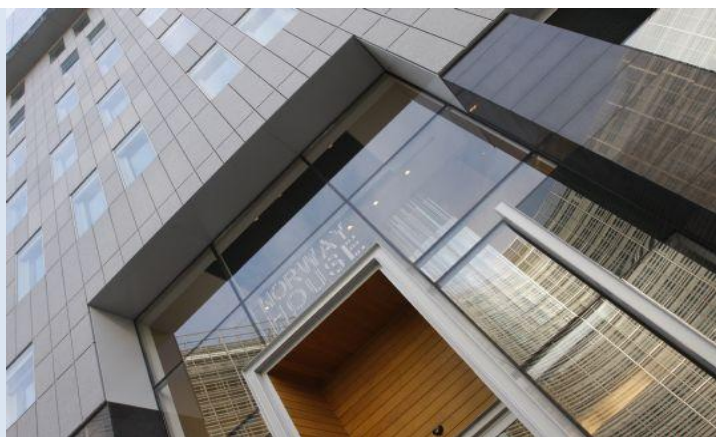

Halvårsrapport

KONKURRANSE

Konkurranseråden ved EU-delegasjonen

Brussel, 20. desember 2013

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. KONKURRANSE.....	2
1.1 Direktiv om erstatningssøksmål	2
1.2 Regelverket for kontroll med foretakssammenslutninger	3
1.3 Harmonisering av nasjonale prosessregler i adferdssaker	4
1.4 Endringer i bagatellkunngjøringen (<i>de minimis</i>).....	5
1.5 Endringer i gruppeunntaket og retningslinjene for teknologioverføringer	5
1.6 Kommisjonens konkurranse rapport 2012	5
1.7 Overføring av saker	5
1.8 ESA.....	5
2. OFFENTLIGE ANSKAFFELSER.....	6
2.1 Moderniseringsreformen.....	6
2.2 Direktiv om tredjelandsavtaler	6
2.3 Direktiv om e-fakturering.....	7
3. OFFENTLIG STØTTE:.....	8
3.1 Moderniseringsreformen	8
3.1.1 Forordningen om alminnelig gruppeunntak (GBER):.....	8
3.1.2 Forordningen om bagatellmessig støtte (de minimis).....	8
3.1.3 Gjennomføringsforordningen.....	9
3.1.4 Retningslinjer	9
3.1.5 Evaluering av støtte	10
3.2 Annet støtteregulering.....	10
3.3 ESA.....	11

1. KONKURRANSE

1.1 Direktiv om erstatningssøksmål

Kommisjonens forslag til [direktiv om erstatningssøksmål](#), som ble vedtatt 11. juni i år, er nå til behandling i Rådet og Parlamentet. Direktivet omfatter endringer i nasjonal sivilprosess og erstatningsrett for å legge til rette for at skadelidte ved en overtredelse av konkurransereglene effektivt kan oppnå økonomisk kompensasjon. Samtidig tar direktivet sikte på å optimalisere samhandlingen mellom offentlig og privat håndheving, ved at økt mulighet for erstatningssøksmål ikke skal undergrave den offentlige håndhevingen. Dette gjelder særlig mht. incentivene for lempningssøknader.

Fremdrift:

Behandlingen i **Rådet** under det litauiske formannskapet har gått raskt, og det ble oppnådd politisk enighet om formannskapets [kompromisstekst](#) på Konkurransesevnerådsmøtet 2. desember. Det påtroppende greske formannskapet vil på dette grunnlaget kunne starte trilogforhandlinger med Europaparlamentet. Det var imidlertid knappst mulig margin for politisk enighet i Rådet, med Danmark på vektskålen og Tyskland avsto fra å stemme. Det er derfor et skjørt kompromiss, og grunn til å tro at en del problemstillinger vil kunne bli tatt opp igjen under trilogforhandlingene. Av konkrete problemstillinger i Rådet som har ført til endringer i Kommisjonens forslag er artikkel 5-7 (edisjonsplikt og begrensninger i bruk av opplysninger), artikkel 9 (virkning av nasjonale konkurransemyndigheters endelige overtredelsesvedtak), artikkel 11 (solidaransvar), artikkel 12 (passing-on) og artikkel 17-18 (utenrettslig tvisteløsning). Det har også vært en diskusjon om hvorvidt Kommisjonens hjemmelsgrunnlag for direktivet (artikkel 103 og 114 TEUV) er korrekt, og om direktivet bør hjemles i kun artikkel 103 TEUV. Dette ville i så tilfelle innebære at Parlamentet likevel ikke har medbestemmelsesrett, men kun en rett til å uttale seg om forslaget.

Fremdriften i **Europaparlamentet** er blitt forsinket pga. uenighet mellom komiteene ECON og JURI om fordeling av kompetanse. Beslutning om kompetansefordeling ble fattet 21. november. ECON skal etter dette ha eksklusiv kompetanse over artikkel 4 nr. 1, 2, 6-7 og 10-15, artikkel 6-7, artikkel 9, artikkel 19-22 og fortalen pkt. 1-2, 18-23 og 25, og JURI eksklusiv kompetanse over artikkel 4 nr. 8, 9 og 17, artikkel 5, artikkel 10, artikkel 17-18 og fortalen pkt. 4, 7-8, 13-17, 26 og 37-41. Komiteene har delt kompetanse over artikkel 1-3, artikkel 4 nr. 3-5 og 16, artikkel 8, artikkel 11-16 og fortalen pkt. 3, 5-6, 9-12, 24, 27-36 og 42-44. JURI tar sikte på å stemme over sin rapport 21. januar, og ECON 27. januar. Parlamentet kan deretter gå i trilogforhandlinger. Tentativ dato for plenaravstemning over trilogkompromisset er 2. april. Rådet vil stemme over forhandlingsresultatet etter at Europaparlamentet har vedtatt teksten i plenum.

Utkast til rapport for ECON er [her](#). Utkastet til rapport er utarbeidet før avklaringen av kompetansefordelingen med JURI.

IMCO har avgitt uttalelse til direktivet 17. desember 2013. Den vedtatte teksten er ennå ikke tilgjengelig på Parlamentets hjemmeside. Se rapportørens utkast til rapport [her](#).

EØS

Direktivet reiser spørsmål om EØS-relevans. EØS EFTA-landene vil ta endelig stilling til spørsmålet om EØS-relevans når den endelige direktivteksten foreligger. Det vil særlig være en problemstilling knyttet til direktivets bestemmelser om sivilprosess, som til nå ikke har vært ansett som EØS-relevant. I denne saken er sivilprosessbestemmelsene i direktivet svært nært knyttet til håndhevingen av konkurransereglene.

Når det gjelder det materielle innholdet, vedtok EØS EFTA-landene 13. november 2013 felles [EFTA-kommentarer](#) til direktivforslaget. EFTA-landene støtter formålet med direktivet, men uttrykker konkret innvendinger mot artikkel 9, artikkel 11 nr. 2 og artikkel 12 nr. 2 i Kommisjonens forslag. Rådets kompromisstekst av 2. desember ivaretar i stor grad de hensynene som er påpekt av EFTA-landene.

1.2 Regelverket for kontroll med foretakssammenslutninger

Kommisjonen har i 2013 igangsatt to initiativer for effektivisering av kontrollen med foretakssammenslutninger. Begge initiativene er en oppfølging av Kommisjonens rapport av 2009 om erfaringene med den nye fusjonsforordningen (forordning (EF) nr. 139/2004).

1.2.1 Forenklinger i fusjonsreglene

Kommisjonen vedtok 5. desember 2013 en «pakke» med tiltak for å forenkle behandlingen av foretakssammenslutninger. Tiltaket er en del av Kommisjonens REFIT-program (Regulatory Fitness and Performance), som skal gjøre regelverk og prosedyrer mindre byrdefulle for næringslivet. Det nye regelverket vil få anvendelse fra 1. januar 2014.

Pakken omfatter endringer i Kommisjonens kunngjøring om forenklet prosedyre (se [her](#)) og endringer i forordning (EF) nr. 802/2004 (gjennomføringsforordningen), se [her](#). Kommisjonen har i tillegg oppdatert sine «best practices» for avhjelpende tiltak om avhending, se [her](#).

Endringene innebærer for det første en utvidelse (på anslagsvis 10 %) av hvilke foretakssammenslutninger som kan underlegges Kommisjonens forenklede prosedyre. Det anslås at mellom 60 og 70 % av foretakssammenslutningene nå vil omfattes av forordningen. Forenklet prosedyre innebærer vesentlig lavere krav til opplysninger i meldingen om foretakssammenslutninger og at Kommisjonen kan fatte vedtak i saken uten markedsundersøkelse. Ordningen utvides til å omfatte:

- horisontale fusjoner (mellom konkurrenter) med inntil 20 % markedsandel (økning fra 15 %)
- vertikale fusjoner (mellom foretak i ulike ledd i kjeden) med inntil 30 % markedsandel (økning fra 25 %)
- horisontale fusjoner med mellom 20 % og 50 % markedsandel, men hvor økningen i markedsandelen som følge av fusjonen er liten

For det andre innebærer endringene en reduksjon i kravet til opplysninger for alle foretakssammenslutninger. Dette omfatter kravet til opplysninger i meldingen om foretakssammenslutning, enklere mulighet for foretakene til å be Kommisjonen om å oppheve plikten til å gi visse opplysninger samt en reduksjon i opplysningene som foretakene må inngi ved anmodning om overføring av en fusjonssak mellom Kommisjonen og medlemsstater.

EØS

Endringene i gjennomføringsforordningen er EØS-relevante, og vil bli innlemmet i EØS-avtalen. Kunngjøringer innlemmes ikke i EØS-avtalen, men ESA skal i utgangspunktet vedta tilsvarende retningslinjer som Kommisjonen. Fordi det i praksis er lite sannsynlig at ESA vil få fusjonssaker til behandling, har ESA imidlertid ikke vedtatt kunngjøringer om foretakssammenslutninger.

1.2.2 Effektivisering av kontrollen med foretakssammenslutninger

Kommisjonen sendte 20. juni på høring et notat om effektivisering av fusjonskontrollen, se høringsdokumenter og hørings svar [her](#). Notatet omhandler mulig regulering av minoritetserverv, og endringer i regelverket for overføring av foretakssammenslutninger fra nasjonalt nivå til Kommisjonen (fusjonsforordningen artikkel 4 nr. 5 og artikkel 22.) I tillegg peker Kommisjonen på muligheten for en rekke tekniske endringer i fusjonsforordningen.

Mht. minoritetsserverv, peker Kommisjonen på to hovedmodeller; et system basert på fusjonsforordningens *ex ante meldingssystem*, eller et *selektivt system* (som kan være *ex post*), basert enten på en egenvurdering fra partenes side eller en ordning hvor Kommisjonen pålegger foretakene å melde inn *prima facie* problematiske erverv. Høringsuttalelsene gir støtte for en regulering av minoritetsserverv, og for et selektivt system. Innenfor valg av hovedspor, reiser Kommisjonen spørsmål om når et erverv skal gi grunn til nærmere undersøkelser, hvilken materiell test som skal benyttes ved vurderingen av de konkurransemessige virkningene, kompetansefordelingen mellom Kommisjonen og nasjonale myndigheter i vurderingen av slike erverv, prosedyrene for behandlingen av minoritetsserverv og om det bør gjelde en foreldelsesfrist mht. Kommisjonens kompetanse til å undersøke minoritetsserverv.

Mht. overføring av saker, iht. artikkel 4 nr. 5, stiller Kommisjonens spørsmål om foretakene bør kunne melde direkte til Kommisjonen. Kommisjonen vil da ha jurisdiksjon med mindre en kompetent medlemsstat motsetter seg overføring, og konsultasjonen med medlemsstatene vil skje parallelt med Kommisjonens fase I-behandling. En slik ordning vil avkorte saksbehandlingstiden med 15 virkedager. Kommisjonen stiller også spørsmål ved om fristen for konsultasjon med medlemsstatene bør forkortes, fra 15 til ti virkedager.

For overføringer etter artikkel 22, mener Kommisjonen at den bør få kompetanse til å behandle slike saker i hele EØS-området, slik som i saker etter artikkel 4 nr. 5. Dette vil sikre enhetlig behandling, begrense faren for divergerende avgjørelser og øke forutsigbarheten, redusere den administrative byrden for partene og hindre forum shopping.

Kommisjonen foreslår at den får jurisdiksjon dersom én medlemsstat ber om overføring og ingen medlemsstat motsetter seg det. Kommisjonen beholder sin skjønnsmessige vurdering mht. om den ønsker å overta saken. Faren for at en medlemsstat tillater fusjonen før fristen utløper, kan avhjelpest ved å samordne tidspunktet for melding til nasjonale konkurransemyndigheter og å utvide suspensjonstiden. Kommisjonen peker også på mulige løsninger for den situasjonen at en medlemsstat likevel allerede skulle ha tillatt fusjonen før overføring.

Fremdrift:

Saken er fortsatt til behandling i Kommisjonen, og eventuelt forslag til tiltak vil muligens først bli fremlagt for den nye Kommisjonen.

1.3 Harmonisering av nasjonale prosessregler i adferdssaker

Arbeidet med ytterligere effektivisering av artikkel 101 og 102 TEUV/artikkel 53 og 54 EØS kan gå inn i en ny fase. Etter vedtagelsen av den omfattende moderniseringen av det prosessuelle konkurranseregelverket i 2004, med bl.a. betydelig grad av desentralisering av håndhevingen av regelverket til nasjonalt nivå og opprettelsen av samarbeidsforumet European Competition Network (ECN), har Kommisjonen og nasjonale konkurransetilsyn i stor grad konsentrert seg om å identifisere ulikheter i nasjonal prosessuell rett, og hvor dette eventuelt er problematisk for en enhetlig og effektiv håndheving av konkurransereglene. Ett nylig eksempel på dette arbeidet er ECN-rapporten «Investigative Powers, Enforcement Measures and Sanctions in the context of Inspections and Requests for Information», se lenke til ECN-dokumenter [her](#). En del harmonisering er gjennomført *de facto* eller ved samordning gjennom best practices, vedtagelse av lempningsprogram, osv. Det kan imidlertid være et spørsmål hvor langt man kan nå med slik «soft» harmonisering og når det vil være behov for mer bindende regler. Det er i denne forbindelse verdt å merke seg kommissær Almunias [tale](#) på det litauiske formannskapetets Competition Day 3. oktober, hvor han signaliserer at Kommisjonen nå vurderer behovet for bindende regler.

1.4 Endringer i bagatellkunngjøringen (*de minimis*)

Kommisjonen vedtok 15. mai 2013 første utkast til endringer i bagatellkunngjøringen. Utkast til ny kunngjøring ble sendt på høring 11. juli, med høringsfrist 3. oktober.

Se forslaget og høringsuttalelsene [her](#). Kommisjonen foreslår å gjøre enkelte mindre, tekniske endringer i bagatellkunngjøringen for å oppdatere den mht. endringer i annet konkurranseregelverk (særlig endringene i gruppeunntakene for horisontalt og vertikalt samarbeid) og EU-domstolens avgjørelse i sak C-226/11 *Expedia*.

Fremdrift:

Kommisjonen tar sikte på vedtagelse i første halvdel av 2014.

1.5 Endringer i gruppeunntaket og retningslinjene for teknologioverføringer

Kommisjonen la 20. februar 2013 frem et første utkast til nytt gruppeunntak for teknologioverføringsavtaler (TTBER) og endringer i retningslinjene. Gruppeunntaket utløper 30. april 2014. Se høringsdokumentene [her](#).

Fremdrift:

Kommisjonen tar sikte på vedtagelse før gjeldende gruppeunntak utløper 30. april 2014.

1.6 Kommisjonens konkurranserapport 2012

Kommisjonen la 27. mai 2013 frem [konkurranserapporten for 2012](#), med Kommisjonens arbeidsdokument. I tråd med Kommisjonens sterke fokus på betydningen av et velfungerende indre marked for å oppnå hovedmålene om vekst og sysselsetting, understreker rapporten betydningen av en effektiv håndheving av konkurranse- og støttereglenes betydning for et effektivt indre marked. Konkrete områder som trekkes frem i rapporten, er finanssektoren (offentlig støtte), nettverksindustrier (energi og telekom), den digitale økonomien og farmasi.

Europaparlamentet har avgitt uttalelse til rapporten, se [her](#).

1.7 Overføring av saker

Kommisjonen overførte 23. oktober 2013 den delen av foretakssammenslutningen mellom Elixia og Health Fitness Nordic som gjelder det norske markedet til behandling i Konkurransetilsynet, jf. fusjonsforordningen artikkel 4 nr. 4 og EØS-avtalen protokoll 21 og 24. Den delen av fusjonen som gjaldt det finske markedet ble overført til behandling av finske konkurransemyndigheter, og Kommisjonen behandlet den resterende delen av saken vedrørende det danske og svenske markedet.

1.8 ESA

ESA vedtok 18. oktober en kunngjøring om forlikprosedyre i kartellsaker, se [her](#)

2. OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

2.1 Moderniseringsreformen

Trilogforhandlingene mellom Rådet og Europaparlamentet om de tre anskaffelsesdirektivene (det klassiske direktivet (erstatte direktiv 2004/18/EF), forsyningsdirektivet (erstatte direktiv 2004/17/EF) og det nye direktivet om konsesjonskontrakter) ble avsluttet 26. juni 2013. Det ble politisk enighet (general approach) i Rådet 22. juli, og Europaparlamentet vil diskutere og stemme i plenum over direktivtekstene hhv. 14. og 15. januar 2014. Rådet vil formelt stemme over tekstene etter at Parlamentets vedtak foreligger. Se kompromissteksten til det klassiske direktivet [her](#), forsyningsdirektivet [her](#) med korrigerende [her](#) og konsesjonsdirektivet [her](#) med korrigerende [her](#). Moderniseringen av regelverket for offentlige anskaffelser er en del av Kommisjonens REFIT-program.

Direktivene vil tre i kraft 20 dager etter offentliggjøring i EU-tidende. Frist for gjennomføring av direktivene i nasjonal rett er 24 måneder fra ikrafttredelsestidspunktet.

EØS:

Direktivene vil bli innlemmet i EØS-avtalen så raskt som mulig etter vedtagelsen i EU.

2.2 Direktiv om tredjelandsavtaler

Kommisjonen la 21. mars 2012 frem forslag til [europaparlaments- og rådsforordning](#) om tilgang for varer og tjenester fra tredjeland til offentlige anskaffelser i det indre markedet. Se også Kommisjonens [pressemelding](#). Forslaget komplementerer moderniseringsreformen.

Formålet med forslaget er å åpne utenlandske anskaffelsesmarkeder for foretak fra EU. Kommisjonen viser til at EUs anskaffelsesmarkeder tradisjonelt er svært åpne, men at det ikke alltid er tilfelle i andre land. Forslaget skal sikre at EU-foretak kan konkurrere i det indre markedet på like fot med utenlandske foretak, øke mulighetene for SMB til å konkurrere i en globalisert økonomi, øke sysselsettingen og fremme innovasjon i EU. Forslaget innebærer at Kommisjonen for anskaffelser over € 5 millioner kan godkjenne at anskaffende myndigheter i EU utelukker tilbud som omfatter en betydelig del av utenlandske varer og tjenester, når kontraktene ikke er omfattet av gjeldende internasjonale avtaler. Videre gis Kommisjonen, ved gjentatt og alvorlig diskriminering av EU-foretak i tredjeland, tilgang til virkemidler som gjør det mulig til å begrense tilgangen til EU-markedene, med mindre den aktuelle staten inngår forhandlinger for å rette opp ubalansen i markedstilgangen. Eventuelle tiltak vil være målrettet, f.eks. å utelukke tilbud fra tredjelandet eller å ilegge et straffepristillegg.

I påvente av vedtagelsen av forordningen, har Parlamentet i trilogforhandlingene om moderniseringsreformen fått gjennomslag for at bestemmelsene i artikkel 58 og 59 i gjeldende forsyningsdirektiv, videreføres (som ny artikkel 79a og 79b). Derimot har Rådet ikke akseptert tilsvarende bestemmelser i det klassiske direktivet.

Fremdrift:

Det er sterk uenighet i **Rådet**, og saken har vært blokkert av to motstridende fløyer også under det litauiske formannskapet. Det er ikke klart om og når det vil skje en endring her.

Derimot har saken gått raskt frem i **Europaparlamentet** i høst. ITRE-komiteen stemte over [utkast til rapport](#) 28. november, og tidspunkt for debatt og votering i plenum er hhv. 14. og 15. januar 2014.

EØS

Forordningen gjelder EUs handelspolitikk, og er som sådan ikke EØS-relevant.

2.3 Direktiv om e-fakturering

Kommisjonen la 26. juni 2013 frem forslag til direktiv om e-fakturering i offentlige anskaffelse og en meddelelse om Kommisjonens visjon om fullstendig digitalisering av anskaffelsesprosessen (end-to-end e-procurement), se [her](#). Kommisjonen foreslår å innføre en felles europeisk standard for e-fakturering, som skal utarbeides av CEN. Bruk av e-faktura er frivillig for foretakene, men alle innkjøpere som omfattes av det klassiske direktivet, forsyningsdirektivet og direktiv 2009/81 om forsvarsanskaffelser pålegges å akseptere elektroniske fakturaer som oppfyller EU-standard. Direktivforslaget har i høst vært til behandling i Rådet og Europaparlamentet.

Det ble oppnådd politisk enighet om teksten på **Konkurranssevnerådsmøtet** 2. desember, se formannskapetets kompromissforslag [her](#). Rådet vil etter Konkurranssevnerådsmøtet kunne gå i trilogforhandlinger med Europaparlamentet.

Rådet har endret Kommisjonens forslag mht. anvendelsesområdet for direktivet, krav til utarbeidelsen av en felles standard og fristen for medlemsstatene til å gjennomføre direktivet. Anvendelsesområdet er utvidet til å omfatte også konsesjonsdirektivet. Medlemsstatene innfører en lengre og differensiert gjennomføringsfrist for hhv. sentrale myndigheter (30 måneder) og lokale/regionale myndigheter, offentlige foretak og «contracting entities» (dvs. foretak som omfattes av anskaffelsesreglene), hvor fristen kan utsettes til 36 måneder. Gjennomføringsfristen er nå knyttet til offentliggjøring av standarden. Kravene til innhold og format i standarden er nærmere spesifisert i teksten, CEN har frist på tre år til å fremlegge forslag til standard og medlemsstatenes rolle i godkjenningen av standarden er fastslått. Se også pkt. 16a i fortalen til direktivet, som fastslår at Kommisjonen og medlemsstatene skal tilstrebe å gjøre standarden så billig som mulig, og særlig for svært små foretak og SMB.

I **Europaparlamentet** behandles forslaget av IMCO. Øvrige komiteer har besluttet ikke å avgi uttalelse. Komiteen stemte over forslaget 17. desember. IMCO ønsker en prosedyre med testing av standarden før den offentliggjøres i EU-tidende, samt lengre og ulike gjennomføringsfrister for sentral- og lokalforvaltningen (hhv. 51 og 66 måneder totalt), knyttet til publiserings-tidspunktet. Rapportørens kompromissforslag er [her](#). Den vedtatte teksten vil bli lagt ut på Europaparlamentets hjemmeside om kort tid.

IMCO vil nå starte i trilogforhandlinger med Rådet. Tentativ dato for plenaravstemning i Parlamentet er 2. april. Rådet vil formelt stemme over forhandlingsresultatet først etter at Europaparlamentet har stemt i plenum.

Committee of the Regions

Regionkomiteen vedtok sin rapport 28. november, se CDR 5277/2013. Komiteen mener bl.a. at det er nødvendig å sikre tilstrekkelig tid til forberedelser før direktivet trer i kraft, og at direktivet ikke bør tre i kraft før de øvrige e-anskaffelsesprosedyrene i anskaffespakken. Hensiktsmessig ikrafttredelse vil f.eks. være 30 måneder etter publisering av standarden. Komiteen understreker også behovet for tilstrekkelig testing av standarden, og at lokale og regionale representanter må involveres i arbeidet med utarbeidelsen av standarden

European Economic and Social Committee

Den økonomiske og sosiale komité vedtok sin uttalelse om direktivforslaget 16. oktober, se [her](#). Også EESC ønsker direktivforslaget velkommen, men mener også at det ikke går langt nok, når

det kun fastslår at offentlige organer ikke kan avvise dokumenter som er i samsvar med den europeiske standarden. EESC mener videre bl.a. at tidsfristene i direktivet er for lange, og at det i standardiseringsarbeidet bør benytte seg av resultatene i CEN BII samt erfaringene med PEPPOL.

3. OFFENTLIG STØTTE:

3.1 Moderniseringsreformen

EU har så langt vedtatt følgende rettsakter i reformen: Rådet vedtok 22. juli 2013 endringene i [hjemmelsforordningen](#) og den [prosessuelle](#) forordningen. Kommisjonen vedtok 18. desember 2012 nye retningslinjer for [bredbåndsstøtte](#) og retningslinjer for [regionalstøtte](#) 19. juni 2013. Kommisjonen vedtok videre 29. november 2013 [forlengelsen](#) av gjeldende alminnelige gruppeunntak (GBER) frem til 30. juni 2014, og 18. desember 2013 ny forordning om [bagatellmessig støtte](#), se nedenfor.

Behandlingen av de [gjenværende](#) elementene i Kommisjonens pakke for modernisering av regelverket for offentlig støtte, som alle skal vedtas av Kommisjonen selv, pågår for fullt. Prosessen er noe forsinket i forhold til opprinnelig plan, og Kommisjonen tar sikte på at gjenværende regelverk vil bli vedtatt i løpet av våren 2014 og med ikrafttredelse 1. juli 2014. Dette omfatter ny forordning om alminnelig gruppeunntak (GBER), endring i gjennomføringsforordningen og til sammen fem retningslinjer for vurdering av kompatibel støtte. Reformen omfatter også støtte til landbrukssektoren, som ikke anses som EØS-relevant. Reformen vil bl.a. innebære at langt flere støttetiltak vil kunne være omfattet av gruppeunntak eller retningslinjer, og Kommisjonen tar sikte på å kunne konsentrere sin *ex ante* behandling til de mest konkurransevridende støttetiltakene. Ett aspekt ved Kommisjonens revisjon av retningslinjene, er at sektorregler i størst mulig grad samles innenfor ett sett retningslinjer. Således er f.eks. energi, transport, lufthavner og finansielle tjenester tatt ut av de vedtatte retningslinjene for regionalstøtte, og vil bli omfattet av sektorvise retningslinjer, det alminnelige gruppeunntaket og eventuelt annet sektorregelverk.

3.1.1 Forordningen om alminnelig gruppeunntak (GBER):

Gjeldende gruppeunntak utløper 31. desember 2013. Kommisjonen vedtok derfor 29. november en [forlengelse](#) av gruppeunntaket frem til 30. juni 2014.

Kommisjonen vedtok deretter 18. desember [annet utkast](#) til GBER, se høringsdokumentene [her](#). Høringsfristen er [12. februar 2012](#). Det nye utkastet samkjører de to parallelle prosessene fra i sommer, med Kommisjonens [første utkast](#) til GBER av 8. mai 2013 og forslaget til [nye sektorer](#) som etter endringen i hjemmelsforordningen allerede på dette stadiet kan innlemmes i gruppeunntaket. Gruppeunntaket må sees i sammenheng med retningslinjene for de enkelte sektorene.

Fremdrift:

Det nye gruppeunntaket vil etter planen bli vedtatt i løpet av våren 2014, med ikrafttredelse 1. juli 2014. Det vil få varighet til 31. desember 2020.

3.1.2 Forordningen om bagatellmessig støtte (de minimis)

Kommisjonen vedtok 18. desember ny forordning om bagatellmessig støtte (*de minimis*), se forordningsteksten og underliggende dokumenter [her](#). Forordningen, som erstatter forordning (EF) nr. 1998/2006, trer i kraft fra 1. januar 2014. Kommisjonen opprettholder terskelen for hva som skal anses som bagatellmessig støtte på € 200 000 per foretak over en periode på tre

år. Det presiseres i teksten at terskelen gjelder per land, slik at et foretak kan motta inntil terskelbeløpet fra flere medlemsstater. Støtte gjennom EU-programmer, dvs. som administreres sentralt og ikke på medlemsstatsnivå, er ikke med i kumuleringen av støttebeløpet. Forordningen inntar også en definisjon, basert på EU-domstolens praksis, hva som skal anses som ett foretak (én økonomisk enhet). Derimot har Kommisjonen gått bort fra forslaget om å pålegge medlemsstatene en plikt å føre et sentralt register over tildelt bagatellmessig støtte.

3.1.3 Gjennomføringsforordningen

Som følge av endringene i den prosessuelle forordningen (forordning (EF) nr. 659/1999), vil Kommisjonen gjøre endringer i den såkalte «gjennomføringsforordningen» (forordning (EF) nr. 794/2004). Det vil være nødvendig å fastsette et obligatorisk klageskjema og endringer mht. beregning av tidsfrister. Kommisjonen tar sikte på vedtagelse tidlig i 2014.

3.1.4 Retningslinjer

Følgende retningslinjer gjenstår:

- **Energi- og miljøretningslinjene (EEAG)**

Kommisjonen vedtok 18. desember 2013 frem første utkast til ny retningslinjer for støtte til miljø- og energiformål, se pressemelding med lenke til høringsdokumentene [her](#).

Høringsfristen er 14. februar 2014. Retningslinjene tar sikte på å lette dekarbonisering av energiforsyning og integrering av EUs indre energimarked, innfører regler for vurdering av støtte til infrastruktur (med fokus på grenseoverskridende energitransport og å fremme infrastruktur i mindre utviklede regioner) og omfatter regler for støtte for å sikre adekvat produksjonskapasitet. Videre omfatter retningslinjene muligheten til å gi målrettet støtte til energiintensiv industri, for å hindre konkurransevridning mot tredjeland og mulig karbonlekkasje. Retningslinjene må sees i sammenheng for forslaget til GBER, som unntar visse former for støtte til energi- og miljøformål. Retningslinjene må også vurderes mht. retningslinjene for regionalstøtte ikke lenger omfatter energisektoren.

- **Regionale lufthavner**

Kommisjonen vedtok 3. juli 2013 første utkast til nye [retningslinjer for støtte til regionale flyplasser](#). Retningslinjene, som vil erstatte retningslinjene fra 1994 og 2005, skal sikre rasjonell bruk av offentlige midler og hindre konkurransevridning, og særlig i form av duplisering av ulønnsomme lufthavner og overkapasitet. De problemstillingene Kommisjonen peker på, synes i liten grad å være relevante på det norske markedet. Forslaget har møtt ikke ubetydelig kritikk fra flere hold, og det antas at det vil skje en viss oppmykning i forhold til Kommisjonens første utkast.

Committee of the Regions avga sin uttalelse til forslaget 29. november, se [her](#).

Fremdrift:

Kommisjonen tar sikte på vedtagelse tidlig i 2014.

- **Risikokapital**

Kommisjonen vedtok 24. juli 2013 første utkast til nye retningslinjer for risikokapital. Samtidig forlenget Kommisjonen gjeldende retningslinjer, som utløper 31. desember 2013, til 30. juli 2014. Se høringsdokumentene [her](#). Kommisjonen tar sikte på vedtagelse av de nye retningslinjene i januar 2014.

Forskning, utvikling og innovasjon

Kommisjonen sendte 20. desember 2013 første utkast til nytt rammeverk for støtte til [forskning, utvikling og innovasjon](#) på høring. Høringsfristen er 17. februar 2014. Se også Kommisjonens [problemnotat](#) av 12. desember 2012. Retningslinjene må sees i sammenheng med forslaget til nytt GBER.

- **Krise og omstrukturering**

Kommisjonen la 5. november 2013 frem første utkast til nye retningslinjer for støtte til [krise og omstrukturering](#). Høringsfrist er 31. desember. Kommisjonen foreslår bl.a. å innføre en ordning med midlertidig omstrukturingsstøtte i form av begrensede lån og garantier til SMB, tiltak for å sikre en mer målrettet støtte, to mulige modeller for byrdefordeling og definisjon av «foretak i vanskeligheter» som kan motta slik støtte.

Sett fra norsk side, har retningslinjene vært benyttet i svært liten grad. Det er likevel viktig å påse at rammen for støtte andre land kan gi sine foretak, er minst mulig konkurransevridende. Videre er definisjonen av foretak i vanskeligheter viktig, fordi foretak som oppfyller kriteriene for støtte normalt ikke kan motta annen form for støtte.

Committee of the Regions avga sin [uttalelse](#) til forslaget 16. desember.

3.1.5 Evaluering av støtte

Kommisjonen har som en del av reformpakken satt i gang et arbeid for evaluering av tildelt støtte, se Kommisjonens utkast til [«Methodology Guidance Paper»](#). Høringsfristen er 21. januar 2014. Se også [problemnotat](#) av 12. april 2013 og [workshop](#) 23. april 2013.

3.2 Annet støtteregelverk

3.2.1 Filmstøtte

I tillegg til moderniseringsreformen har Kommisjonen 14. november 2013 vedtatt nye retningslinjer for [filmstøtte](#). Retningslinjene erstatter og utvider meddelelsen fra 2001. Mens de tidligere retningslinjene omfattet støtte til filmproduksjon, gjelder de nye retningslinjene alle faser av det audiovisuelle verket, fra idé til fremvisning for publikum. Medlemsstatene kan også stille visse territorielle krav mht. forbruk. Kommisjonen vil vurdere støtte iht. de nye retningslinjene fra det tidspunktet de offentliggjøres i EF-tidende. Medlemsstatene har en overgangsperiode på to år på å bringe nasjonale støttetiltak i samsvar med de nye retningslinjene. Kommisjonen vil videre foreslå at det generelle gruppeunntaket for offentlig støtte (GBER), som vil bli vedtatt våren 2014 og tre i kraft 1. juli samme år (se ovenfor), også skal omfatte støtte til audiovisuell produksjon.

3.2.1 Skipsbygging

Kommisjonen vedtok 6. desember å [forlenge](#) rammeverket for støtte til skipsbygging til 30. juni 2014. Kommisjonen viser til at fra 1. juli 2014 vil regionalstøtte til skipsbygging være omfattet av de nye regionalstøtteretningslinjene. Videre reviderer Kommisjonen retningslinjene for FoUoI. Tidspunkt for vedtagelse er ikke endelig avklart, men Kommisjonen tar sikte på å avslutte også denne prosessen før 1. juli 2014. Kommisjonen forlenger rammeverket i påvente av de nye virkemidlene.

3.3 ESA

EFTAs overvåkningsorgan vedtok 23. oktober de nye retningslinjene for [regionalstøtte](#). De gjeldende retningslinjene er [forlenget](#) til 30. juni 2014. Retningslinjene bygger på Kommisjonens retningslinjer, men med enkelte tilpasninger til EFTA-pilaren. Ett viktig punkt for norske myndigheter har vært klargjøringen i ESAs retningslinjer av virkeområdet for driftsstøtte.

ESA vedtok 27. november nye midlertidige retningslinjer for støtte til banker under finanskrisen, se [her](#)

Nina Gørrissen
konkurranseråd
ning@mfa.no